

14è Quadern Dones i Esport

*totes
en formem
part!*

EDITA

Ajuntament de Barcelona

EDICIÓ

2021

ISSN: 2604-3580

barcelona.cat/esports

 [/bcnesports](https://www.facebook.com/bcnesports)

 [@BCN_esports](https://twitter.com/BCN_esports)

 [@bcnesports](https://www.instagram.com/bcnesports)

010 Informació
Barcelona
Trucada gratuïta

Contingut

Presentació

Esport a la ciutat amb ulleres de gènere 4

Guanyadores 13è Premi Dona i Esport 2020

PREMI MIREIA TAPIADOR

Merche Ríos Hernández 5

PREMI DONA ESPORTISTA

Anna Espar i Llaquet 6

PREMI MITJÀ DE COMUNICACIÓ

Begoña Villarrubia Renom 7

PREMI AL CLUB ESPORTIU

Club Esportiu Handbol Barcelona Sants 8

La violència de gènere entre adolescents a l'esport:

una pràctica normalitzada 9

14è Quadern Dones i Esport

Esport a la ciutat amb ulleres de gènere

Durant els últims anys, des de l'Institut Barcelona Esports de l'Ajuntament hem treballat perquè el món de l'esport femení continuï creixent a la ciutat. I enguany, estem fent passos més enllà. Som conscients que, per aconseguir una societat més democràtica i igualitària en matèria de drets humans i de no discriminació de gènere, a l'esport, com en tots els àmbits, també cal fer intervencions més integrals i treballar la igualtat i el gènere transversalment de manera més sistemàtica.

Amb aquest objectiu, l'IBE es compromet en la creació del Gabinet d'Equitat de Gènere i a engegar un pla d'accions integrades per als propers dos anys en tots els àmbits de l'esport, des dels esdeveniments, les activitats físiques continuades, les activitats esportives de les entitats, el disseny i la gestió de les instal·lacions i l'esport a l'espai públic. Es tracta de reptes i objectius en clau de gènere que ens cal abordar perquè la igualtat sigui efectiva també en l'esport i, d'aquesta manera, ens puguem aproximar més a la realitat i a les necessitats de totes les persones sense discriminació per aconseguir viure en una societat i una ciutat més justa i igualitària.

Tenim molta feina per endavant. Esperem i desitgem que en pocs anys ja no haguem de parlar de la poca representació femenina en càrrecs directius i tècnics a l'esport, ni de la necessitat de trencar estereotips, ni de la segregació d'esports per gènere. És més, aspirem que la premsa parli de l'esport femení en la proporció que li correspon i que, molt especialment, tinguem clar com prevenir, detectar i actuar davant de les violències sexuals a l'esport perquè deixi de ser un fenomen present a les nostres vides. Per aconseguir-ho, tots i totes hem de posar-nos les ulleres de gènere quan treballem per a l'esport o fem pràctica esportiva.

David Escudé
Regidor d'Esports
Ajuntament de Barcelona

Vaig conèixer la Merche Ríos Hernández sent professora seva a l'Institut Verdaguer de Barcelona. Era una alumna molt disciplinada i motivada pel que fa a l'estudi. Així, es llicencià en Educació Física l'any 1982.

L'any 1992 va ser contractada per la Universitat de Barcelona i el 2002 nomenada professora titular de la Facultat d'Educació de la mateixa Universitat. Gràcies a la seva capacitat d'estudi i investigació va concloure els seus estudis obtenint el grau de doctora en Ciències de l'Educació l'any 2005.

Com a professional incansable en la seva dilatada experiència, destaquem que:

- És impulsora de programes d'inclusió social dels col·lectius en situació de risc o d'exclusió social mitjançant la pràctica de l'activitat física esportiva (àmbits escolar, municipal, esportiu, penitenciari, psiquiàtric i de lleure).
- Va dissenyar i coordinar el programa d'esport i discapacitat de la Diputació de Barcelona, l'any 1990, "*L'esport a l'abast de tothom*", i a partir del 2008 va dissenyar i assessorar els programes municipals emmarcats en l'àmbit de l'esport i la diversitat funcional "*Per un esport sense barreres*" i "*L'esport inclou*", promoguts per l'Institut Barcelona Esports (IBE) de l'Ajuntament de Barcelona.
- Ha estat directora de formació en diversos plans de formació en activitat física adaptada, en esport i inclusió social, a més de coordinar grups de treball d'experts i expertes en aquests àmbits. En destaca el Plan Integral de Promoción del Deporte y la Actividad Física del Consejo Superior de Deportes, 2009.
- Les seves aportacions en congressos, jornades, taules rodones, seminaris i fòrums de debat nacionals i internacionals, així com en la docència universitària, han estat nombroses.
- És precursora d'estratègies didàctiques per a la inclusió de l'alumnat amb discapacitat en les sessions d'Educació Física. Ha publicat nombrosos articles científics, divulgatius i ponències sobre aquest tema. Dels seus llibres, destaquem els següents: *El joc i els alumnes amb discapacitat*, *Manual d'educació física adaptada a l'alumnat amb discapacitat*, *La inclusió en la activitat física y deportiva*, *La pràctica de la educación física en entornos inclusivos* i *565 juegos y tareas de iniciación deportiva adaptada a las personas con discapacidad*. (Editorial Paidotribo de Barcelona).

Pel que fa a activitats de cooperació internacional, des del 2003 és impulsora i coordinadora, des de la Universitat de Barcelona, de programes de promoció esportiva centrats en la socialització de persones privades de llibertat en centres penitenciaris i de persones amb problemes de salut mental amb estudiants universitaris, mitjançant la pràctica de l'activitat física esportiva, a Nicaragua, el Salvador i Cuba.

El fet de gaudir ja de la jubilació docent li permet ser assessora d'activitat física esportiva i comunitat de la Fundació Solidaritat per a l'acció social a Espanya i per a la cooperació internacional.

Fa molts anys que la Merche i jo caminem juntes personalment i professionalment, i és per a mi un honor i un privilegi poder-li dedicar aquestes paraules, destacant-ne el talent i la implicació en àmbits difícils de transitar.

M^a del Carmen Pérez Ramírez (la seva professora)

Recordo com si fos ara el moment en què l'Anni i la seva germana Clara em van dir: "Papa, ja sabem quin esport volem fer a partir d'ara: waterpolo!!" Fins aleshores havien jugat a bàsquet i feien natació al C. E. Mediterrani, però al segon entrenament de waterpolo aquest esport ja les havia captivat.

Poc podíem imaginar amb la seva mare que aquest esport ens embarcaria a tota la família en una aventura d'aprenentatge i creixement.

Els següents anys, a partir del 2007, van estar marcats per l'estada de l'Anni al CAR, la seva etapa de jugadora amb el C. N. Sabadell i els viatges per tot el món amb la selecció espanyola.

També recordo quan va marxar als Estats Units per jugar a la Universitat del Sud de Califòrnia, la USC, després de la plata als Jocs de Londres. I especialment recordo la final de la lliga universitària dels EUA, la NCAA, a la piscina de la Universitat de Harvard. L'Anni va aconseguir el gol d'or que els va donar el campionat a la cinquena pròrroga.

La tornada dels EUA va coincidir amb el seu retorn al C. N. Sabadell, amb qui va tornar a guanyar les lligues del 2014 al 2019 i les copes d'Europa del 2014, 2016 i 2019.

Els Jocs de Rio de Janeiro, el 2016, van suposar una altra passa en la seva evolució. Un meritori 5è lloc en va ser el premi, i la mirada posada en els següents Jocs, a Tòquio.

La seva curiositat i les ganes de conèixer i créixer la van empènyer a acceptar una invitació dels Sydney University Lions per anar a jugar a Austràlia la temporada 2016-17, d'on va tornar amb el Campionat sota el braç.

La temporada 2019-2020 va canviar d'equip per jugar amb el C. N. Mataró, que en el seu primer any va guanyar la lliga nacional i la Supercopa d'Espanya.

Quins reptes li queden ara? Només ella ho sap. Darrerament parlava amb molta il·lusió dels Jocs de Tòquio... i es va penjar la plata.

Xesco Espar (el seu pare)

Entusiasme i implicació amb l'esport femení

Sempre li ha agradat escriure, des de ben petita, i a la seva família han viscut la passió per l'esport com a herència tant del seu avi, que va ser campió d'Espanya de pilota, com de la seva mare, gran aficionada al tennis. No és estrany, doncs, que la Begoña s'encaminés directa cap al periodisme esportiu.

Quan la vaig conèixer, ja treballava a *Mundo Deportivo*, on fa 26 anys que escriu. Es dedicava a cobrir la informació de futbol americà amb els Barcelona Dragons i ajudava amb la resta d'esports a la secció de Poliesportiu, sobretot tennis, handbol, natació i bàsquet, amb uns horaris infernals però que a ella tant li feien perquè la seva feina ha estat sempre la seva passió. Jo sempre li dic que és una afortunada.

També la recordo, des de fa molts anys, força bel·ligerant amb la lluita per donar més cobertura informativa a l'esport femení i queixant-se quan no li donaven l'espai que demanava per als seus reportatges i entrevistes. Com ella mateixa diu: “*Si som el 50% de la població, per què no ocupem el 50% de les pàgines de la premsa esportiva?*” He de dir que té tota la raó i que tots ens hauríem de fer aquesta pregunta en tots els àmbits de la vida.

Com a feminista destacada, i gràcies a la seva trajectòria cobrint grans esdeveniments esportius, sempre té un “sí” per a participar en ponències i tertúlies sobre les desigualtats entre homes i dones. S'ha volgut implicar de ple en aquesta particular batalla, de la qual ens ha fet a tots participis amb el seu entusiasme contagiós.

Oriol Barba Vidal (parella de la Begoña)

No excloure a ningú sempre ha estat la filosofia del BCN Sants. Per això, en un món com l'esport, on les dones han estat històricament menystingudes, una de les missions del club ha estat sempre aprofitar l'handbol com a eina per potenciar el paper de la dona tant en l'esport com en àmbits directius. La pràctica esportiva és capaç d'empoderar les persones i dotar-les dels valors i la confiança suficient per liderar canvis.

I en això s'ha centrat el club, que ha estat capaç de crear equips femenins en totes les categories i classificar-ne tres per a la màxima competició catalana del moment. Però no només això, perquè l'esport també és tot el que envolta la pista i requereix entrenadors i directius, un àmbit on la igualtat encara té més camí per recórrer. Des del C. E. Handbol BCN Sants s'ha cregut en el potencial de les dones per a dirigir equips i s'ha encoratjat a les jugadores a formar-se com a tècniques per reduir la bretxa a les banquetes. A més, s'ha apostat per la veu femenina a les altes esferes. Acostumats com estem en l'esport que la veu d'elles no sembli compatible amb els despatxos i les juntes directives, el club ha fet un pas més enllà i també ha apostat per una junta on la veu femenina té un pes important.

Cinc dels vuit directius són dones. Una dada que no hauria de ser rellevant en un món igualitari. Però que ho continua sent. D'aquí la importància de les activitats del club i de la ferma aposta per l'handbol femení: els campus de tecnificació exclusivament per a elles, les samarretes estampades en contra del masclisme i tota una família en la qual tot/es lluiten per un mateix objectiu, la igualtat.

Irati Vidal Asla (jugadora del Sènior A)

La violència de gènere entre adolescents a l'esport: una pràctica normalitzada

La violència de gènere (VdG) entre adolescents és un problema greu, estès i d'enorme complexitat en la nostra societat. Durant l'adolescència és el moment en què els estereotips de gènere relacionats amb els models de feminitat i masculinitat s'arrelen i s'accentuen,¹i generen actituds, accions i pensaments que es tradueixen en situacions de desigualtats i violències.²Això es veu reflectit en tots els àmbits socials i culturals de la societat, i l'esport n'és un. La tradicional relació entre esport i masculinitat hegemònica provoca que el món esportiu hi hagi un grau elevat de normalització de les conductes de violència i abusos.

Aquest context és el punt de partida del projecte "*Prevenició i conscienciació de la VdG entre adolescents: aportacions des del món de l'esport*", del grup de recerca GREAF (UVic-UCC). L'estudi té com a doble objectiu donar visibilitat a situacions i conductes de VdG, detectar-les i prevenir-les, i conèixer les percepcions dels i les esportistes joves sobre el seu consentiment a certes actituds de VdG.

Les sessions es van dur a terme de forma paral·lela amb un equip de bàsquet de noies i un equip de futbol de nois d'entre 16 i 18 anys de la comarca d'Osona. És important que els i les joves disposin d'espais segurs i de confiança que els permetin mostrar les seves relacions personals amb la VdG i on s'encoratgi la reflexió, la crítica i la transformació. En general, vam trobar que hi ha una manca de reconeixement o detecció de VdG en situacions quotidianes entre adolescents, fins que amb l'ajuda de persones externes les analitzen i en prenen consciència.

Els resultats de les sessions de les noies i les dels nois s'emmarquen en les tradicionals diferències de les experiències de VdG, entre nois còmplices i agressors, i noies tolerants i víctimes. Les principals denúncies de les jugadores de bàsquet tenen relació amb el control d'amistats, de vestimenta i d'activitats. Vigilàncies que s'incrementen a través dels dispositius mòbils i les xarxes socials. Un altre punt a destacar són les qüestions relacionades amb la por i les inseguretats en contextos nocturns i festius, les quals les noies intenten resoldre amb missatges d'avís quan arriben a casa, canviant de ruta per evitar certs carrers o persones, caminant pel mig del carrer, etc. Són exemples de denúncies que assenyalen la necessitat imminent de treballar amb els adolescents en una línia de detecció de conductes normalitzades de VdG i comportaments masculistes en què sovint són, si no agressors, còmplices actius o silenciosos.

El resultat del projecte és una campanya de prevenció de la VdG entre adolescents en el món de l'esport, una crida a prendre partit³ i a denunciar aquestes violències perquè no es quedin al vestidor. Però per poder explicar, visibilitzar i denunciar les situacions de violències, és necessari designar responsables i crear espais i canals de comunicació segurs i de confiança per als i les esportistes joves, a través, per exemple, de la figura de delegat/da de protecció, tal com marca la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència.⁴D'aquesta manera es faran visibles i podrem identificar les situacions de VdG que tenen lloc als nostres entorns esportius, amb els seus agressors i còmplices. Actualment, un dels primers reptes que tenim a l'esport de joves és com fer-ho perquè entrenadors i entrenadores incloguin en els seus rols el fet d'educar els seus jugadors i esportistes-nois a no ser agressors ni còmplices de les VdG quotidianes?

Ester Checa
Montse Martín
Grup de Recerca GREAF
Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya

1-Subdirecció General de Sensibilització, Prevenció y Estudios de la Violencia de Género. (2019). *Macroencuesta de violencia contra la mujer 2019*. Recuperat el 8 de novembre de 2021, de https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/macroencuesta2015/pdf/Macroencuesta_2019_estudio_investigacion.pdf

2-Toledo, P., Pineda, M. (2016). *Violències sexuals: un marc conceptual, teòric i ètic*. Universitat Autònoma de Barcelona

3-UVIC-UCC (2021, gener 13). *Pren partit contra la violència de gènere*. Youtube. Recuperat el 8 de novembre de 2021, de <https://www.youtube.com/watch?v=sKCPpTX99h4>

4-Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència, BOE núm. 134, I 9347 (2021). BOE-A-2021-9347.

Si vols rebre les properes edicions, subscriu-te en aquest enllaç
marcant l'interès específic en "dona i esport"

<http://e-bcn.cat/newsletters/esports/ca>

I, si encara no ho has fet,
no oblidis adherir-te al manifest de defensa i igualtat de gènere en l'esport:

<https://ajuntament.barcelona.cat/donesiesport/ca/formulari.php>

**Ajuntament
de Barcelona**